

แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของสถานศึกษา
สหวิทยาเขตชากังราว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร*

THE GUIDELINES TO DEVELOP SELF-SUFFICIENCY SCHOOLS TO BE
LEARNINGCENTERS BASED ON THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY FOR
EDUCATION OF CHAKANGRAO SECONDARY SCHOOL CONSORTIUM UNDER THE
OFFICE OF SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFIC KAMPHAENGPHET

อมรเทพ พุกนัต, ขวัญชัย ขวณา*

Amornthep Puknat, Khwanchai Khuana*

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำแพงเพชร ประเทศไทย

Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng Phet, Thailand

*Corresponding author E-mail: najarn9@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหา 2) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการบริหาร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน 3) หาแนวทางการบริหาร และ 4) การประเมินแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูจำนวน 205 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า F-test: One-way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหาร โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.17) และปัญหามี 3 ด้าน 1.1) บุคลากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายงานให้ครูแกนนำยังไม่ต่อเนื่อง 1.2) การจัดสภาพแวดล้อม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอาคาร สถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 1.3) ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียง ยังไม่ครอบคลุม 2) การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการบริหาร ในภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการบริหาร ด้านบุคลากร ขับเคลื่อนการศึกษาเชิงบูรณาการพัฒนามูลฐานอย่างเป็นระบบ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ออกแบบและพัฒนาให้สวยงาม มีประโยชน์ ทันสมัย มีเทคโนโลยี การมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก สร้างเครือข่ายร่วมกันใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้และประเมินผล และ 4) การประเมินแนวทางการบริหาร พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.62$,

$\sigma = 0.32$) มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.29$) และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.52$, $\sigma = 0.29$)

คำสำคัญ: หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, สถานศึกษาพอเพียง, แนวทางพัฒนา

Abstract

This research article aims to 1) Study the condition and problems, 2) Compare the management operations according to work experience, 3) Find management guidelines, and 4) Evaluate Management Approaches for Developing a Sufficient School into a Learning Center Based on the Philosophy of Sufficiency Economy in education. The research follows a mixed methods research. The research sample consisted of 205 school administrators and teachers selected using the Krejcie and Morgan sample size table. The research instruments used were questionnaires, focus group discussion records, and quality evaluation forms. The data were analyzed using statistical methods such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and F-test: One-way ANOVA. The findings of the study revealed that: 1) The overall management condition had a high average ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.17), and the problems were divided into three areas: 1.1) Personnel, with the highest average being that school administrators did not consistently assign lead teachers; 1.2) Environmental management, with the highest average being that school administrators did not thoroughly plan for teachers and students to participate in maintaining the school environment to support learning; and 1.3) External relationships, with the highest average being that school administrators did not fully plan to develop other schools into self-sufficient institutions. 2) The comparison of management operations based on work experience revealed no significant differences. 3) The management guidelines included personnel-driven integrated education, systematic personnel development, school environment design and development to be beautiful, functional, and modern with technology and full participation, and external relationships, which created networks, used technology for continuous learning development, and evaluation. and 4) The evaluation of the management guidelines revealed that they were highly appropriate ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.32$), highly beneficial ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.29$), and highly feasible ($\mu = 4.52$, $\sigma = 0.29$).

Keywords: Sufficiency Economy Philosophy, Self-Sufficient Educational Institutions, Development Guidelines

บทนำ

ในยุคดิจิทัล การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาเป็นแนวทางสำคัญในการใช้เทคโนโลยีอย่างสมดุล โดยเน้นความพอดี ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันทางความคิด เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ ความรู้ และคุณธรรมในการใช้เทคโนโลยีอย่างยั่งยืนและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรอบคอบ (มูลนิธิมั่นพัฒนา, 2562) ดังนั้น การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษานั้นต้องคำนึงถึงปัจจัยทางสังคม เช่น ความแตกต่างทางสังคมและการสนับสนุนจากชุมชนรวมถึงปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม (พระมหาเมธีมณเฑียรศรีปิตตา, 2568) การพัฒนาประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งสืบสาน รักษา และต่อยอดแนวคิดพัฒนาอย่างมีเหตุผล พอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน บนพื้นฐานของความรู้ คุณธรรม และความเพียร คำนึงถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างสมดุลระหว่างความสามารถในการแข่งขัน การพึ่งพาตนเอง การลดความเหลื่อมล้ำและการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน พร้อมเสริมความสามารถในการรับมือความเปลี่ยนแปลง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

กระทรวงศึกษาธิการได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน ทั้งด้านคุณธรรม ความพอประมาณ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ เช่น ความเพียร ความพอเพียง และวิถีประชาธิปไตย พร้อมส่งเสริมบทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาพลเมืองที่มีสมรรถนะสูง โดยบูรณาการหลักสูตรกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และสร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และต่อยอดสู่การพัฒนาสถานศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ซึ่งในปี พ.ศ. 2567 โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดได้ผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงโดยมีโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์และกลุ่มของสหวิทยาเขตชากังราวยังไม่มีโรงเรียนใดส่งเข้ารับการประเมิน ปัญหาที่โรงเรียนมัธยมศึกษาไม่สามารถพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ อาจมาจากความเข้าใจที่ยังไม่ลึกซึ้ง ขาดงบประมาณ ทรัพยากร การสนับสนุนและนโยบายที่ไม่ต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร, 2566) ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีความต้องการขับเคลื่อนสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ และได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง เพื่อใช้ในการกำหนดองค์ประกอบ (จตุพร ทิพย์ไพฑูรย์, 2564); (วิทยา สืออ่อน, 2564); (สรศักดิ์ ชิตเชื้อ, 2565) โดยนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของแนวทางพัฒนาการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สหวิทยาเขตชากังราว เพื่อให้โรงเรียนในกลุ่มผ่านองค์ประกอบประเมิน และการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในสถานศึกษาและใช้ในชีวิตอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ผู้เรียนและชุมชนอย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สหวิทยาเขตชากังราว
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สหวิทยาเขตชากังราว จำแนกประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อหาแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สหวิทยาเขตชากังราว
4. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สหวิทยาเขตชากังราว

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพ ปัญหาและการเปรียบเทียบการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง

1.1 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สหวิทยาเขตชากังราว ปีการศึกษา 2566 จำนวน 439 คน

1.1.2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สหวิทยาเขตชากังราว ปีการศึกษา 2566 จำนวน 205 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรคำนวณของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970)

1.2 ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ใช้แบบสอบถามสภาพและปัญหาของการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง ทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องเหมาะสมของข้อความคำถามกับจุดประสงค์การวิจัย ทำการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00

1.3 ด้านการเก็บข้อมูลการวิจัย คือ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สหวิทยาเขตชากังราว โดยเก็บแบบสอบถาม จำนวน 205 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์

1.4 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และทำการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงาน โดยการวิเคราะห์ค่า F-test: One-way ANOVA

2. การหาแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง

2.1 ด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน 2) ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน 3) อาจารย์ผู้สอนในระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน และ 4) ครูผู้สอนที่มีหน้าที่พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 3 คน

2.2 ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างคำถามในการสนทนากลุ่ม

2.3 ด้านการเก็บข้อมูลการวิจัย คือ การจัดการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ และผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

2.4 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย คือ การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการพรรณนาวิเคราะห์เพื่อให้ได้แนวทางพัฒนาศูนย์การเรียนรู้

3. การประเมินแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง

3.1 ด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 30 คน ประกอบด้วย 1) ศึกษาธิการจังหวัด ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน 2) ศึกษานิเทศก์ จำนวน 8 คน 3) นักวิชาการหรืออาจารย์ผู้สอน จำนวน 3 คน และ 4) ครูผู้สอนที่มีหน้าที่พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 8 คน

3.2 ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินคุณภาพของแนวทางพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่ม ในขั้นตอนที่ 2 เพื่อให้ได้การหาแนวทางพัฒนาศูนย์การเรียนรู้และนำมาเรียบเรียงเพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างคำถามในแบบประเมิน

3.3 ด้านการเก็บข้อมูลการวิจัย คือ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและตรวจสอบแบบประเมินที่เก็บรวบรวมมาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย คือ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของแนวทางพัฒนาศูนย์การเรียนรู้

ผลการวิจัย

การหาแนวทางพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพและปัญหาของการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรสหวิทยาเขตชากังราว มีดังนี้

1.1 สภาพการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา พบว่า เป็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการพัฒนาศาสนศึกษาพอเพียงสู่การเป็น ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

สภาพการพัฒนาศาสนศึกษาพอเพียงสู่การเป็น ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านบุคลากร	4.46	0.15	มาก
2. ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.30	0.23	มาก
3. ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก	4.37	0.35	มาก
รวมเฉลี่ย	4.38	0.17	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการพัฒนาศาสนศึกษาพอเพียงสู่การเป็น ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.15) รองลงมาได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.35) และด้านการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.23) ตามลำดับ

1.2 ปัญหาการพัฒนาศาสนศึกษาพอเพียงสู่การเป็น ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สหวิทยาเขตขาแข้ง รวบรวมพบว่าเป็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ปัญหาการพัฒนาศาสนศึกษาพอเพียงสู่การเป็น ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา

ปัญหาการพัฒนาศาสนศึกษาพอเพียงสู่การเป็น ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	ร้อยละ (%)
1. ด้านบุคลากร (ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายให้ครูแกนนำทุกคนครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่ต่อเนื่อง)	20.50
2. ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม (ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายให้ครูปรับปรุงแก้ไข แผนผังแสดงแหล่ง เรียนรู้หรือฐานกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาและมีสภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ยังไม่ต่อเนื่อง)	17.60
3. ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก (ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนสามารถเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนา สถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงยังไม่ครอบคลุม ในบางประเด็น)	17.60

จากตารางที่ 2 จากปัญหาการพัฒนาศาสนศึกษาพอเพียงสู่การเป็น ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายให้ครูแกนนำทุกคนครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจัด กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่ต่อเนื่อง (ร้อยละ 20.50) รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายให้ครูปรับปรุงแก้ไข แผนผัง

แสดงแหล่งเรียนรู้หรือฐานกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาและมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ยังไม่ต่อเนื่อง (ร้อยละ 17.60) และด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนสามารถเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงยังไม่ครอบคลุม ในบางประเด็น (ร้อยละ 17.60) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สหวิทยาเขตชากังราว พบว่า เป็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความแปรปรวนสภาพการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาพรวม

สภาพการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง สู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	น้อยกว่า 5 ปี		5 - 10 ปี		มากกว่า 10 ปี		F-test	P-Value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. บุคลากร	4.32	0.32	4.69	0.36	4.57	0.42	3.045	.050
2. ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมทาง กายภาพ	4.69	0.37	4.27	0.38	4.34	0.47	3.814*	.024
3. ความสัมพันธ์กับหน่วยงาน ภายนอก	4.69	0.37	4.24	0.38	4.34	0.47	3.814*	.024
ค่าเฉลี่ยรวม	4.58	0.22	4.39	0.26	4.42	0.35	1.389	.252

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามประสบการณ์ ภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงไม่ยอมรับสมมติฐาน สภาพการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สหวิทยาเขตชากังราว จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานมีความแตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง พบว่า 3.1) ด้านบุคลากร คือ การมอบหมายนโยบายให้ชัดเจนสู่แผนงานของโรงเรียน พัฒนาความรู้ของครูผู้สอนและพัฒนาให้เป็นแกนนำให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครอบคลุมและนำเทคโนโลยีมาช่วยในการขับเคลื่อนและติดตามผล โดยมีการทำงานแบบเป็นทีม เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีการพัฒนาเครือข่าย มีเครื่องมือในการวัดผลและการติดตาม มีรางวัลหรือแรงจูงใจในการปฏิบัติการ จัดการเรียนการสอนลงต้องมีแผนบูรณาการและฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3.2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม คือ การออกแบบภาพรวมของโรงเรียน การออกแบบให้เกิดความสวยงามและมีประโยชน์ มีการวางแผนการออกแบบแหล่งเรียนรู้ มอบหมายให้ครูรับผิดชอบตามบริบท มีการทำงานเป็นทีม และ 3.3) ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก คือ เราต้องค้นหาโรงเรียนที่สนใจ และการทำสัญญาร่วมมือกัน การวางแผนช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ต้องเลือกและเข้าไปพัฒนาการสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนที่สนใจและการทำเป็นระบบเพื่อพัฒนาร่วมกัน โดยมีแนวคิดการพัฒนาเรื่องหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาอย่างต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมาย สิ่งสำคัญการเปิดโอกาสและการพัฒนาโดยมีเป้าหมายเดียวกัน

4. การประเมินแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สหวิทยาเขตชากังราว พบว่า เป็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

องค์ประกอบของแนว ทางการบริหารเพื่อพัฒนา สถานศึกษาพอเพียงสู่การ เป็นศูนย์การเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1 ด้านบุคลากร	4.62	0.32	มากที่สุด	4.52	0.29	มากที่สุด	4.58	0.29	มากที่สุด
2. ด้านการจัดสภาพ แวดล้อม	4.58	0.47	มากที่สุด	4.60	0.53	มากที่สุด	4.53	0.49	มากที่สุด
3.ด้านความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก	4.53	0.39	มากที่สุด	4.37	0.67	มาก	4.60	0.40	มากที่สุด
รวม	4.58	0.34	มากที่สุด	4.50	0.42	มาก	4.57	0.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงของความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยรวมพบว่า ด้านที่มีระดับการประเมินสูงสุด คือ ความเหมาะสม ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.34$) รองลงมา คือ ความเป็นประโยชน์ ($\mu = 4.57$, $\sigma = 0.35$) และ ความเป็นไปได้ ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเหมาะสม คือ ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านบุคลากร ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.32$) ความเป็นไปได้พบว่า ขั้นตอนที่มีความเป็นไปได้สูงสุดในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\mu = 4.60$, $\sigma = 0.53$) และ ความเป็นประโยชน์ โดยขั้นที่มีความเป็นประโยชน์ สูงสุดในการปฏิบัติงานซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ($\mu = 4.60$, $\sigma = 0.40$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สหวิทยาเขตชากังราว อภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาของการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า

1.1 สภาพการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้จัดการศึกษาตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) สอดคล้องกับแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ จากการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาพอเพียงพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา (อริวัฒน์ ทิพย์จักร, 2566)

1.1.1 ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ สามารถสร้างความสัมพันธ์กับครู บุคลากร นักเรียน ผู้ที่เกี่ยวข้องในการร่วมกันออกแบบแหล่งเรียนรู้จากการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ (อริวัฒน์ ทิพย์จักร, 2566) และสถานศึกษามีรูปแบบและกระบวนการพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษาให้เป็นผู้ที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้และนำไปปฏิบัติได้ (สรศักดิ์ ชิตเชื้อ, 2565)

1.1.2 การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน การใช้สื่อสารสนเทศ อุปกรณ์ บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการวางแผน การจัดการเพื่อให้ครูและนักเรียนมีการใช้สื่อสารสนเทศ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนและร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จากการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา (วิทยา สืออ่อน, 2564) และคิดการจัดประสบการณ์จะต้องเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ความต้องการและพัฒนาการของผู้เรียน (กาญจนา จันทรประจำ และขวัญชัย ช้วนนา, 2564) และการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำผลการติดตามมาปรับปรุงการประสานกับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้และคุณลักษณะการพอเพียง (อัญญลักษณ์ ทับภู, 2564)

1.1.3 ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานงานช่วยเหลือให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานภายนอกมาศึกษาดูงานเพื่อนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้จนเกิดผลสำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการสร้างเครือข่ายและให้การช่วยเหลือ มีการร่วมกันพัฒนาจนสำเร็จและทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีแนวทางในการพัฒนาผลลัพธ์และความสำเร็จของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งสร้างความตระหนักในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง (สรศักดิ์ ชิตเชื้อ, 2565) และความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเป็นสถานศึกษาแกนนำของเครือข่ายขับเคลื่อนจนได้รับการยอมรับและความร่วมมือ (วิทยา สืออ่อน, 2564)

1.2 ปัญหาการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำเสนอ ดังนี้

1.2.1 ด้านบุคลากร ข้อที่พบปัญหามากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายให้ครูแกนนำทุกคนครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้ต้องพัฒนาอย่างรอบด้านและครบถ้วนซึ่งปัญหาที่พบอาจเกิดจากการโยกย้ายของผู้บริหารทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่องและการร่วมมือภายในสถานศึกษาที่ต้องร่วมกันพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีรูปแบบที่ชัดเจน จากการพัฒนาบุคลากร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การดำเนินการกำกับติดตามผลการจัดกิจกรรมตามแผนงาน โครงการที่ส่งเสริมการดำเนินชีวิตของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ธัญญลักษณ์ ทับภู, 2564) ด้านบุคลากร พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่ปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหาร ครูและนักเรียน ยังขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการขับเคลื่อนสู่ภายนอกสถานศึกษา (วิทยา สืออ่อน, 2564) และการพัฒนาบุคลากร พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (ชารินทร์ ลาฤทธิ์, 2563)

1.2.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ข้อที่พบปัญหามากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายให้ครูปรับปรุงแก้ไข แผนผังแสดงแหล่งเรียนรู้หรือฐานกิจกรรมการเรียนรู้ และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ยังไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการทำงานจะต้องมีการวางอย่างเป็นระบบและการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริหารอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการรายงานและการปรับปรุงให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนอยู่เสมอ ซึ่งการพัฒนาปรับปรุงต้องใช้งบประมาณและการใช้บุคคลที่เหมาะสมกับงาน จากการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่ปัญหาสูงสุด คือ สถานศึกษามีการดำเนินการกับชุมชนหรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการดูแล รักษาสภาพแวดล้อม (วิทยา สืออ่อน, 2564) การบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และสภาพการดำเนินงานต่ำที่สุด คือ การประสานกับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ชารินทร์ ลาฤทธิ์, 2563) และการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาพอเพียง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เสริมสร้างการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง (อริวัฒน์ ทิพย์จักร, 2566)

1.2.3 ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ข้อที่พบปัญหามากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนสามารถเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียง ยังไม่ครอบคลุมในบางประเด็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารต้องติดตามอย่างต่อเนื่องและการวางแผนต้องร่วมกันและมีปฏิทินในการทำงานร่วมมือเพื่อพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามที่ได้ตกลงไว้ สิ่งสำคัญคือทำให้ครูผู้สอนเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อน ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และชุมชน เพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญในการพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ และด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่ปัญหาสูงสุด คือ สถานศึกษามีการดำเนินการเป็นสถานศึกษาแกนนำของเครือข่ายขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยังไม่ต่อเนื่อง (วิทยา สืออ่อน, 2564)

2. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง พบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหาร จำแนกตามประสบการณ์ จากการทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละช่วงของกลุ่มอายุอาจจะมีแนวคิดแตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทและความพร้อมของโรงเรียนในการบริหารจัดการและความต้องการของผู้บริหารที่มีแนวคิดการบริหารแตกต่างกัน หรือเป้าหมายทิศทางของโรงเรียนที่ผู้บริหารจะขับเคลื่อนโรงเรียนไปสู่เป้าหมายตามที่ตัวเองกำหนดไว้ตามแผนพัฒนาสถานศึกษาตลอดเวลาที่ได้เป็นผู้บริหาร จากผลการเปรียบเทียบ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันย่อมวิเคราะห์ปัญหาแตกต่างกัน ส่งผลให้การบริหารงานและการปฏิบัติงาน มีทัศนคติที่แตกต่างกัน บุคคลที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานทำให้มีทัศนคติในการมองปัญหา บุคคลที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5 - 10 ปี มีประสบการณ์ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน มีความพร้อมในการพัฒนาตนเองให้ทันต่อสถานการณ์และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและบุคคลที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี อาจมีประสบการณ์ในการทำงานที่มากสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง (ธัญญลักษณ์ ทับภู, 2564) และปัญหาการบริหารสถานศึกษาพอเพียงจำแนกตามประสบการณ์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (สุนทร จงเพียร, 2556)

2.2 ผลการทดสอบความแปรปรวนสภาพการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงไม่ยอมรับสมมติฐานข้อที่ว่า สภาพการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษามีความแตกต่างกันจำแนกตามประสบการณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นนโยบายการขับเคลื่อนจากรัฐบาลที่ต้องการนำไปปรับใช้ เพื่อให้โรงเรียนมีการดำเนินงาน การกำกับติดตามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมและต่อเนื่อง จากการทดสอบความแปรปรวน พบว่า ประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาพอเพียง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานหรือการจัดกิจกรรมและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายที่มีประสบการณ์ทำงานมากมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ การสอนงานให้กับผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาางานร่วมกัน (อิริวัฒน์ ทิพย์จักร, 2566)

3. การหาแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง พบว่า ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ด้านบุคลากร การมอบหมายนโยบายให้ชัดเจนสู่แผนงานของโรงเรียน พัฒนาความรู้ของครูผู้สอนและพัฒนาให้เป็นแกนนำให้ครบทุกกลุ่มสาระ ควรมอบหมายให้ครอบคลุมและนำเทคโนโลยีมาช่วยในการขับเคลื่อนและติดตามผล โดยมีการทำงานแบบเป็นทีม เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีการพัฒนาเครือข่าย ดังนั้น ควรมีการจัดทำแผนงานที่ชัดเจน มีการกำหนดแนวทาง กลไก เพื่อขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจสามารถถ่ายทอดความรู้ สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้ จนเป็นที่ยอมรับและสามารถเป็นที่พึ่งของชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนและใช้สื่อเทคโนโลยีในการเผยแพร่ข้อมูล (วิทยา สืออ่อน, 2564) การพัฒนาบุคลากร พบว่า ควรมีการวางแผนและออกแบบการดำเนินการพัฒนาแบบองค์รวมและให้ความสำคัญในการสร้างค่านิยมที่ดี (สรศักดิ์ ชิตเชื้อ, 2565) การดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาพอเพียง พบว่า ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้อยู่เสมอ (อิริวัฒน์ ทิพย์จักร, 2566) และการพัฒนาบุคลากรเป็นการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในการบูรณาการการพัฒนา

การศึกษา การพัฒนาตนเอง การศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดี (ธิดารัตน์ มาตย์แท่น, 2564)

3.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม การออกแบบภาพรวมของโรงเรียน เป็นการออกแบบให้เกิดความสวยงามและมีประโยชน์ มีการวางแผน การออกแบบแหล่งเรียนรู้ มอบหมายให้ครูรับผิดชอบตามบริบทของโรงเรียน มีการทำงานเป็นทีม การวางวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การใช้ผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบพื้นที่ การใช้เทคโนโลยีในการออกแบบและช่วยพัฒนา นำเสนอฐานการเรียนรู้ในรูปแบบสื่อออนไลน์และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผลงานของโรงเรียน จากการบริหารจัดการสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบายนำสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนเน้นความร่วมมือและสร้างเครือข่าย (ธิดารัตน์ มาตย์แท่น, 2564) และควรกำหนดพื้นที่แหล่งเรียนรู้ให้ชัดเจน กำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ การกำกับ ติดตามและประเมินผล (วิทยา สืออ่อน, 2564)

3.3 การค้นหาโรงเรียนที่สนใจและการทำสัญญาร่วมมือกันการวางแผนช่วยเหลือด้านต่าง ๆ และเข้าไปสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนที่สนใจและการทำเป็นระบบเพื่อพัฒนาร่วมกัน โดยมีแนวคิดการพัฒนาเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมาย มีเป้าหมายเดียวกัน นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเกิดการพัฒนาอย่างเหมาะสมและพัฒนาอย่างรอบด้าน แลกเปลี่ยนและการสร้างโมเดลตัวอย่างให้กับโรงเรียนอื่นที่สนใจ การพัฒนาตามบริบท ดังนั้น ควรมีแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อสร้างความรู้สึก การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนร่วมกันและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นรูปธรรม (วิทยา สืออ่อน, 2564) การสร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง การบริหารแบบมีส่วนร่วมและกำหนดให้เป็นนโยบาย (สรศักดิ์ ชิตเชื้อ, 2565) และควรติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัด จัดนิทรรศการหรือเผยแพร่ผลงาน ยกย่อง เชิดชูเกียรติบุคคลตัวอย่าง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (ธิดารัตน์ มาตย์แท่น, 2564)

4. การประเมินแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง พบว่า ผลการประเมินแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงของความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยรวมมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ด้านบุคลากร ข้อที่มีความเหมาะสมสูงที่สุด คือ พัฒนานักเรียนให้เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ด้านความเป็นไปได้ ข้อที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด คือ สร้างสื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง สร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างให้ครูและนักเรียนได้นำเสนอไอเดียใหม่ ๆ ด้านความเป็นประโยชน์ ข้อที่มีความเป็นประโยชน์มากที่สุด คือ สร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างให้ครูและนักเรียนได้นำเสนอไอเดียใหม่ ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนานักเรียนแกนนำจะช่วยให้เกิดความยั่งยืนในการส่งต่อความรู้ไปยังรุ่นต่อไปที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน การใช้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนที่ดีเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและประชาสัมพันธ์ให้กับบุคคลภายนอกที่สนใจได้รับทราบ รวมถึงการให้โอกาสครูและนักเรียนได้นำเสนอผลงานหรือสร้างผลงานใหม่ ๆ ดังนั้น แนวทางการดำเนินงาน พบว่า มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม มีความเป็นประโยชน์ โดยในด้านบุคลากร กระบวนการวางแผนในการบริหารเป็นขั้นตอนที่ช่วยให้สถานศึกษามีทิศทางที่ชัดเจน (อรรพรรณ แก้วพรหม, 2565) และ การบริหารสถานศึกษา การบริหารงานบุคคล การพัฒนาบุคลากร พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปปฏิบัติได้

จริง เพื่อการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ มีการส่งเสริมให้บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจหลักการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ปาริชาติ สันติเลखงษ์, 2565)

4.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ข้อที่มีความเหมาะสมสูงที่สุด คือ สร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายตอบสนองความสนใจที่แตกต่างของนักเรียน ข้อที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด คือ นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความน่าสนใจของแหล่งเรียนรู้ ข้อที่มีความเป็นประโยชน์มากที่สุด คือ ใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาสร้างแหล่งเรียนรู้ในปัจจุบันต้องตอบโจทย์ความต้องการของนักเรียนและเหมาะสมตามบริบท มีการนำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น แนวทางการดำเนินงาน พบว่า มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม มีความเป็นประโยชน์ โดยในด้านจัดสภาพแวดล้อม จัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแผนงานสถานศึกษาและปรับปรุงโครงการอย่างต่อเนื่อง (อรรพรรณ แก้วพรหม, 2565) และด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้ มีการจัดอาคารสถานที่และจัดการแหล่งการเรียนรู้ มีการจัดการให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย และสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ มีการติดตามและตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ มีการดูแล บำรุง รักษา ซ่อมแซม พัฒนาให้พร้อมต่อการเรียนรู้และมีการสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา (ปาริชาติ สันติเลखงษ์, 2565)

4.3 ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ข้อที่มีค่าความเหมาะสมสูงที่สุด คือ ประชาสัมพันธ์ผลสำเร็จของโครงการและการดำเนินงาน ด้านความเป็นไปได้ ข้อที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด คือ ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ออกแบบแผนการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ด้านความเป็นประโยชน์ ข้อที่มีความเป็นประโยชน์มากที่สุด คือ ประชาสัมพันธ์ผลสำเร็จของโครงการและการดำเนินงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การนำเสนอผลงานที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจให้กับบุคคลภายนอกที่สนใจ โดยมีการสนับสนุนนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการให้การสนับสนุนจากฝ่ายบริหารที่ช่วยผลักดันจนสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น แนวทางการดำเนินงาน พบว่า มีความเป็นไปได้มีความเหมาะสม มีความเป็นประโยชน์ โดยในด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ประสานงานเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมสนับสนุน ดูแลช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความพอเพียง ดำเนินการเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์สรุปผลตามโครงการที่จัดขึ้น สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยน สะท้อนปัญหา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (อรรพรรณ แก้วพรหม, 2565) และรูปแบบการบริหารสถานศึกษา การบริหารงานทั่วไป การมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงทุกข้อ มีความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อสร้างคุณลักษณะที่ดี (ปาริชาติ สันติเลखงษ์, 2565)

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยในครั้งนี้ องค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านบุคลากร 1.1) มอบหมายนโยบายขับเคลื่อนแผนงานให้กับบุคลากร 1.2) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม 1.3) สร้างนักเรียนแกนนำในการขับเคลื่อน และ 1.4) บูรณาการหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน 2) ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2.1) ออกแบบและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความพร้อมและเหมาะสม 2.2) การใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม และ 2.3) บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และ 3) ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก 3.1) สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และ 3.2) ติดตาม ประเมินผลและขยายผลโครงการ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้สรุปได้ว่า การบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านบุคลากรเด่นที่สุด ปัญหาหลักคือการมอบหมายงานและการดำเนินงานที่ยังไม่ต่อเนื่อง ผลการเปรียบเทียบตามประสบการณ์พบความแตกต่างบางด้าน เช่น สภาพแวดล้อมและความสัมพันธ์ภายนอก แนวทางพัฒนาควรมุ่งเน้นการมอบหมายนโยบายชัดเจน การพัฒนาครูแกนนำ ใช้เทคโนโลยี และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ผลการประเมินแนวทางพบว่ามีเหมาะสม ประโยชน์ และความเป็นไปได้ในระดับสูง ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ มีดังนี้ 1) ระดับนโยบาย 1.1) ควรมีการกำกับติดตามการพัฒนาเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้และการคงสภาพของแหล่งเรียนรู้เพื่อความยั่งยืนและ 1.2) ควรมีการกำกับติดตามส่งเสริมกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาในด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ 2) ระดับองค์กร 2.1) ควรนำผลการวิจัยแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงไปเป็นแนวปฏิบัติ 2.2) ควรมีการวางแผนการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และ 3) ระดับบุคคล 3.1) ครูและบุคลากรควรตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3.2) ครูและบุคลากรควรใช้เทคโนโลยีในการสร้างสื่อและชิ้นงานเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้ 1) ควรมีการศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อ

ความสำเร็จในการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงและ 2) ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา จันทรประจำ และขวัญชัย ช้วนา. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของครูในโรงเรียนอำเภอเมืองตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. วารสารมหาจุฬานาครธรรม์, 8(3), 74-85.
- จตุพร ทิพย์ไพฑูรย์. (2564). การศึกษาสภาพการดำเนินงานสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษากลุ่มวชิรปราการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชารินทร์ ลาฤทธิ. (2563). แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธัญญลักษณ์ ทับภู. (2564). การศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ในอำเภอสรคบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธิดารัตน์ มาตย์แพ่น. (2564). แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปาริชาติ สันติเลววงศ์. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหาเมื่องมนต์ ศรีปิตตา. (2568). ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: การประยุกต์เพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในบริบทของสถานศึกษา. วารสารสังคมพัฒนศาสตร์, 8(3), 111-124.
- มูลนิธิมันพัฒนา. (2562). สืบสานสู่ปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส.พิจิตรการพิมพ์ จำกัด.
- วิทยา สืออ่อน. (2564). แนวทางพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตลุ่มน้ำเมย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สรศักดิ์ ชิตเชื้อ. (2565). แนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์

- ธานี ชุมพร. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. (2566). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2566. กำแพงเพชร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2550 - 2554). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 (ฉบับย่อ). เรียกใช้เมื่อ 25 พฤษภาคม 2567 จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- สุนทร จงเพียร. (2556). การบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อธิวัฒน์ ทิพย์จักร. (2566). การดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเชียงราย. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อรรณณ แก้วพรหม. (2565). แนวทางการดำเนินงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเชียรใหญ่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.